

Burgerschap

Basisschool De Regenboog HOENSBROEK

BASISSCHOOL

DE REGENBOOG

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Inleiding	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Onze schoolgegevens	3
2 De context	4
2.1 De wet Burgerschap	4
2.2 De Concept Kerndoelen (2024)	4
2.3 Het onderzoekskader	5
2.4 Onze Bouwstenen	6
3 Onze school	7
3.1 Kenmerken van onze school	7
3.2 Risico's	7
3.3 Kennis van diversiteit	7
4 Ons schoolconcept	8
4.1 Algemeen	8
4.2 Missie	8
4.3 Kernwaarden	8
4.4 Basiswaarden van de democratische rechtsstaat	8
4.5 Visie	9
4.6 Doelen bouwstenen burgerschap	10
4.7 Hoofddoelen en burgerschap	11
4.8 Sociale en maatschappelijke competenties	11
5 Uitwerking doelen bouwstenen	13
5.1 Sociale ontwikkeling	13
5.2 Democratisch burgerschap	13
5.3 Participatief (maatschappelijk) Burgerschap	13
5.4 Digitaal burgerschap	13
5.5 Maatschappelijke thema's	14
6 Ons aanbod en onze aanpak	16
6.1 Ons schoolcurriculum 1	16
6.2 Toetsing en afsluiting [Variant-1]	16
6.3 Onze aanpak	16
6.4 De School als oefenplaats	16
6.5 Ons Aanbod	17
7 Zorg voor kwaliteit	18
7.1 Algemeen	18
7.2 Kwaliteitszorg	18
7.3 Monitoring Burgerschap	19
7.4 Ijkkpunten voor goed burgerschapsonderwijs	20
8 Taakverdeling	21
8.1 Organisatie (wie doet wat)	21
9 Actiepunten 2023-2024	22

1 Inleiding

1.1 Inleiding

School is een plek om leerlingen op te leiden voor het leven. Een plek om hun menselijkheid te ontdekken en de moed te kunnen vinden om de wereld voort te zetten. In de kern gaat burgerschap om de bereidheid en het vermogen om deel uit te maken van de gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren.

Vanuit de termen kwalificatie, subjectivatie en persoonlijkheidsvorming geven wij binnen MOVARE invulling aan ons burgerschapsonderwijs. Hierin houden wij rekening met de vraag vanuit de wet om actief burgerschap, sociale cohesie en sociale integratie op een doelgerichte en samenhangende wijze te bevorderen.

Alle kinderen maken deel uit van onze maatschappij en vervullen daarin vaak ook al op jonge leeftijd verantwoordelijke taken. Tevens speelt ook het kwalitatieve aspect van burgerschapsvorming een grote rol onder kinderen. Het belang hechten aan en je betrokken voelen bij zijn hierbij van absolute meerwaarde. Daarnaast speelt ook het aspect van sociale verbondenheid een belangrijke rol zoals voelen om geliefd te zijn maar ook je belangrijk en welkom voelen in een bepaalde situatie. Wij vinden dan ook dat alle kinderen serieus genomen dienen te worden en het recht hebben om ook 'jong' te mogen zijn, maar tegelijkertijd ook erkend worden als medeburger in onze maatschappij.

In dit beleidsstuk beschrijven we onze visie, de manier waarop we burgerschap hebben ingericht (leerdoelen, aanbod en samenhang), onze praktische aanpak en de wijze waarop we burgerschap evalueren.

Dit beleidsstuk biedt ons een gezamenlijk concept over wat burgerschap inhoudt, en een raamwerk om concreet invulling te geven aan ons burgerschapsonderwijs.

1.2 Onze schoolgegevens

Gegevens van onze school:	
Instellingscode	08MU
Schoolnaam	Basisschool de Regenboog
Directeur	Lars Rhoen
Adres	Weijenbergstraat 8
Postcode en plaats	6431AL Hoensbroek
Emailadres	directie.rkbsderegenboog@movare.nl
Telefoonnummer	0651281400

Gegevens van de school	
Instellingscode	08MU
Schoolnaam	Basisschool De Regenboog
Directeur	
Adres	Weijenbergstraat 8
Postcode + Plaats	6431 AL HOENSBROEK
E-mailadres	onbekend@mijnschoolplan.nl
Telefoonnummer	onbekend

2 De context

2.1 De wet Burgerschap

Sinds 2006 is iedere school bij wet verplicht om aandacht te besteden aan burgerschapsvorming. Op 17-11-2020 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de nieuwe aangepaste burgerschapswet (de wet is ingegaan op 01-08-2021). De nieuwe wet heeft als doel het versterken van het burgerschapsonderwijs en het verduidelijken van de taken en de rollen van het bestuur en de school. Burgerschapsonderwijs krijgt met de wet ook een meer verplichtend karakter. De wettelijke burgerschapsopdracht bepaalt:

1. Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op:
 - het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.
 - het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving
 - het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.
2. Het bevoegd gezag draagt zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, creëert een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met en het handelen naar deze waarden en draagt voorts zorg voor een omgeving waarin leerlingen en personeel zich veilig en geaccepteerd weten, ongeacht de in het derde lid, onder c, genoemde verschillen.

Wat betekent de wet concreet voor onze school? Onze school dient allereerst een eigen visie en eigen doelen te ontwikkelen voor burgerschapsonderwijs. Op basis van onze visie en onze doelen kunnen we dan een samenhangend programma (curriculum) voor de burgerschapsvorming van onze leerlingen ontwikkelen. Het curriculum zal moeten verduidelijken hoe wij burgerschap in de verschillende leerjaren bevorderen, wat leerlingen concreet leren en hoe er geëvalueerd wordt. Ook spreekt het wetsvoorstel over basiswaarden van de democratische rechtstaat. Onze school zal helder moeten maken op welke manier deze basiswaarden herkenbaar in ons onderwijs vorm krijgen. Ons schoolbestuur (het bevoegd gezag) heeft een zorgplicht voor de schoolcultuur. De regering vindt het nodig om een bredere basis te creëren om te kunnen ingrijpen indien een schoolcultuur antidemocratische elementen bevat.

We houden zelf ruimte om inhoud en vorm te geven aan burgerschapsonderwijs. Dat is het logische gevolg van de vrijheid van onderwijs. Maar, de wet laat zien dat er wel een aantal zaken verplicht is:

1. Zorgen voor kennis van de democratie en de rechtsstaat zelf, alsmede de grondrechten
2. Zorgen voor kennis van en inzicht in de werking van en respect voor de basiswaarden
3. In ieder geval (ook) aandacht besteden aan vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit
4. Ontwikkelen van sociale competenties
5. Ontwikkelen van maatschappelijke competenties
6. Een oefenplaats zijn waarin actief kan worden geoefend met de basiswaarden

2.2 De Concept Kerndoelen (2024)

In de vormgeving van ons curriculum Burgerschap houden wij rekening met de kerndoelen die mede vorm geven aan burgerschapsonderwijs. Deze kerndoelen moeten herkenbaar terugkomen in ons curriculum en in onze lessen.

De primaire kerndoelen voor burgerschap zijn:

Kerndoel 36: De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

Kerndoel 37: De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Kerndoel 38: De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse

multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Andere kerndoelen die gerelateerd kunnen worden aan Burgerschap zijn:

Kerndoel 34: De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

Kerndoel 35: De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.

Kerndoel 39: De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Kerndoel 47: De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing. In ieder geval wordt daarbij aandacht besteed aan twee lidstaten van de Europese Unie en twee landen die in 2004 lid werden, de Verenigde Staten en een land in Azië, Afrika en Zuid-Amerika.

Kerndoel 53: De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

Bij de samenstelling van ons curriculum zullen we de bovenstaande kerndoelen als uitgangspunt moeten nemen.

2.3 Het onderzoekskader

De standaarden hebben betrekking op aspecten van kwaliteit, waaronder het onderwijs gericht op bevordering van burgerschap. Hieronder wordt aangegeven in welke standaarden onderdelen van burgerschap aan de orde zijn.

Het toezicht op burgerschap is integraal onderdeel van het inspectietoezicht en omvat, al naar gelang de situatie, aandacht voor een of meer onderdelen, en krijgt aandacht als apart thema of in samenhang met andere aspecten van kwaliteit.

Bevordering burgerschap

De wettelijke burgerschapsopdracht bepaalt dat onderwijs actief burgerschap en sociale cohesie bevordert. Bij het toezicht hanteert de inspectie geen 'eigen' eisen; alleen de wet is uitgangspunt, die bevat minimumeisen. Dat betekent dat zolang scholen aan wettelijke eisen voldoen, invullingen gekozen kunnen worden die passen bij de school. De wettelijke eisen zijn in de standaarden verwerkt en deze zijn hieronder weergegeven.

Standaarden schoolniveau waarin burgerschap verantwoord wordt:

OP0 Basisvaardigheden

OP1 Aanbod

OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding

OP3 Pedagogisch-didactisch handelen

VS1 Veiligheid

VS2 Schoolklimaat

OR2 Sociale en maatschappelijke competenties

SKA1 Visie, ambities en doelen

SKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur

SKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog

Standaarden bestuursniveau

BKA1 Visie, ambities en doelen

BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur

BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog

De wet vraagt:

1) Actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze te bevorderen (standaarden OP0, OP2, OR2). waarbij de volgende elementen op herkenbare

wijze terugkomen in het onderwijs:

- 2) kennis van en het respect voor basiswaarden van de democratische rechtsstaat worden bevorderd (standaarden OP0, VS1, VS2);
- 3) sociale en maatschappelijke competenties worden ontwikkeld (standaarden OP0, VS2);
- 4) de schoolcultuur is in overeenstemming met basiswaarden, leerlingen worden gestimuleerd daarmee te oefenen en de school draagt zorg voor een veilige omgeving waarin leerlingen en personeel zich geaccepteerd voelen (standaarden OP3, VS1, VS2).

2.4 Onze Bouwstenen

Bouwstenen zijn het resultaat van een zorgvuldig ontwikkeltraject door leraren en curriculum experts (SLO). Samen met input van een groot aantal organisatie, deskundigen en scholen zijn deze bouwstenen ontstaan. De bouwstenen zijn de basis waarop onze school aan de slag is gegaan met burgerschapsonderwijs. Deze bouwstenen zullen als rode leidraad door het beleidsplan burgerschap heen lopen. Ze helpen ons om doelgericht en in samenhang te werken aan burgerschapsonderwijs. Zo zijn er doelstellingen geformuleerd én is de leer inhoud van het curriculum gestaafd op doelstellingen vanuit deze bouwstenen. Binnen MOVARE werkt iedere school middels deze bouwstenen. Op deze wijze zorgen wij ervoor dat er een gezamenlijke taal ontstaat en wij over hetzelfde praten als het om Burgerschap gaat.

Onze bouwstenen zijn:

Bouwstenen	Gaat Over:
Sociale ontwikkeling	Het sociaal emotioneel leren
Democratisch burgerschap	Over de basiswaarden binnen de thema's Vrijheid-gelijkheid-Macht en Inspraak en het vertalen daarvan binnen een democratische cultuur
Participatief(maatschappelijk) Burgerschap	de manier waarop je deelneemt aan de maatschappij
Identiteit	de manier waarop je je wilt definiëren als mens
Solidariteit	de manier waarop je vorm geeft aan de relatie/betrokkenheid met de ander
Diversiteit	de manier waarop jij omgaat met de verschillen tussen jezelf en mensen

Optioneel, en daarmee niet verplicht zijn:

Bouwsteen
Digitaal Burgerschap
Algemene en Culturele Vorming

3 Onze school

3.1 Kenmerken van onze school

Om effectief gestalte te geven aan burgerschapsonderwijs vinden wij het noodzakelijk om de 'omgeving' van de school in kaart te brengen. Immers, goed burgerschapsonderwijs sluit aan bij de leefwereld van de leerlingen, hun interesses, hun problemen en bij de risico's die hiermee gepaard gaan. Allereerst geven we korte typering van de leerlingen, de ouders en de omgeving van de school, en vervolgens beschrijven we de mogelijke risico's. Het laatste is van belang om de leerstof en de aanpak vast te stellen.

In de onderstaande bijlage vinden jullie dan ook onze populatiebeschrijving.

Bijlagen

1. Document populatiebeschrijving burgerschap

3.2 Risico's

Basisschool de Regenboog ligt gehuisvest in de wijk Mariarade, te Hoensbroek. Dit betreft een van de vele wijken binnen de Heerlen-Noord regio. De verschillende wijken kennen vaak dan ook een indrukwekkende geschiedenis en streven allen naar een hoopvolle toekomst. Vooral deze hoopvolle toekomst is het doel van de inmiddels opgestarte Nationaal Programma Heerlen-Noord waarin bewoners, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties 25 jaar lang gaan werken aan een betere toekomst voor Heerlen-Noord.

Op dit moment is het namelijk een feit dat iedereen die nu opgroeit in Heerlen-Noord, gemiddeld gezien veel minder kansen heeft op een goed inkomen, een fatsoenlijke woning, en langer gezond blijven ten opzichte van de rest van Nederland. Juist deze conclusies zorgen ervoor dat het programma Heerlen-Noord deze zeer heftige conclusies wil verbeteren.

Gelijke kansen voor iedereen! Deze inhaalrace is dan ook geen sprint maar een marathon. Het vergt een lange adem van een ieder die betrokken is en deel uitmaakt van dit programma.

Onze school verschilt grotendeels van onze collega scholen binnen de Heerlen-Noord regio aangezien wij op het gebied van populatie nog niet de heftigheid zien zoals in vergelijking op de andere scholen binnen het cluster Heerlen-Hoensbroek. De wijk Mariarade is van oudsher de betere wijk binnen Hoensbroek en dit zie je overwegend ook terug op onze school.

We zien wel een behoorlijke verschuiving de laatste 2 jaren waarbij het opvallend is dat de instroom steeds minder talig is en steeds meer multi-problematieken vertoont. Hier zijn wij ons van bewust en dit zal uiteindelijk resulteren in een verandering van onze populatie en daarmee ook een verzwaring van onze schoolweging.

Als laatste moeten we hierbij ook het belang van social media vermelden. Hierbij zien wij de laatste jaren een negatieve verschuiving aangezien wij concluderen dat er steeds vaker ruzies en of meningsverschillen ontstaan op dit vlak. Tevens zien wij dat kinderen op steeds jongere leeftijd geconfronteerd worden met de negatieve gevolgen van het gebruik van social media. Simpelweg door het feit dat ze op steeds jongeren leeftijd beschikken of de mogelijkheid hebben of krijgen om te beschikken over een device waarop je toegang hebt tot social media.

3.3 Kennis van diversiteit

Op onze school hebben we als team voldoende zicht op de culturele achtergrond, de gewoontes en de normen en waarden van onze leerlingen en hun ouders. We beschikken over afspraken en beleid over de omgang met diversiteit. De directie en de medewerkers onderhouden contacten met culturele en religieuze instellingen in de 'omgeving' van de school. We proberen de kloof tussen school en thuis zo klein mogelijk te maken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat verschillen er mogen zijn; we beschikken over de kennis en de vaardigheden die ons in staat stellen om rekening te houden met culturele verschillen. In het kader van kwaliteitszorg meten we één keer per vier jaar onze kennis van de diversiteit met behulp van de vragenlijst Diversiteit Ouders en Leerlingen (ParnasSys WMK).

4 Ons schoolconcept

4.1 Algemeen

Om goed burgerschapsonderwijs te (kunnen) geven, hebben we eerst vastgesteld wat we onder burgerschap verstaan. Burgerschap verwijst naar de manier waarop mensen met elkaar omgaan en dan met name naar de manier waarop we omgaan met verschillen tussen mensen, met diversiteit, met tegenstellingen en met conflicten. Daarnaast verwijst Burgerschap naar de relatie tussen overheid en burgers, naar de manier waarop we beslissingen nemen en naar de rechten van de mens. De wet schrijft voor dat we ons richten op [1] kennis over en respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en [2] het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties. Deze aspecten zijn in dit hoofdstuk nader uitgewerkt.

4.2 Missie

Onze school draagt bij aan de ontwikkeling van de leerlingen tot democratische burgers die zich staande kunnen houden in, en een actieve bijdrage willen leveren aan onze pluriforme samenleving.

4.3 Kernwaarden

Alle leerlingen in het funderend onderwijs moeten leren over de basiswaarden van de Nederlandse Rechtstaat en Democratie zoals gelijkheid, vrijheid en solidariteit. Burgerschap veronderstelt kennis over bijvoorbeeld het functioneren van de Nederlandse democratie en de daarbij behorende waarden:

- Rechtvaardigheid
- Weldadigheid
- Waardigheid
- Vrijheid

Deze waarden kunnen een grote rol spelen binnen het curriculum. Zeker is dat onze eigen normen en waarden hoog in het vaandel staan bij de inrichting van ons burgerschapsonderwijs en onze visie op burgerschapsonderwijs. Naast onze schooleigen kernwaarden: leven, vrijheid en recht op geluk geldt dat wij als school de volgende waarden ook zeer belangrijk achten:

- Wij willen leerlingen vooral bewust maken van verschillende meningen en opvattingen vanuit de basisnormen van thuis, onderliggende aan de verschillende culturen in of rondom onze school.
- Wij willen leerlingen leren om op een respectvolle wijze te luisteren naar wat andere zeggen, zelfs als dit afwijkt van je eigen mening of waarde.
- Wij willen leerlingen leren om zorg te dragen voor onze omgeving
- Wij willen leerlingen onderwijzen in de democratische rechtsstaat en kennis laten maken met de verschillende stromingen en partijen.

4.4 Basiswaarden van de democratische rechtsstaat

Het respect voor de menselijke waardigheid zonder onderscheid des persoons staat aan de basis van de drie basiswaarden van de democratische, pluriforme en Nederlandse rechtsstaat: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. De basiswaarde vrijheid wordt bevorderd door aandacht voor vrijheid van meningsuiting en autonomie. Gelijkwaardigheid wordt bevorderd in de vorm van het gelijkheidsbeginsel en het afwijzen van discriminatie. Solidariteit wordt bevorderd door verdraagzaamheid, begrip en verantwoordelijkheidsbesef en het afwijzen van onverdraagzaamheid. Dit betekent dat scholen aandacht besteden aan vrijheid van meningsuiting, het gelijkheidsbeginsel, begrip, verdraagzaamheid, het afwijzen van onverdraagzaamheid en discriminatie, en autonomie en verantwoordelijkheidsbesef. Deze elementen vormen in de onderwijspraktijk de minimale kern waaraan een school moet voldoen bij de bevordering van respect voor en de kennis van basiswaarden.

De burgerschapswet creëert geen nieuwe basiswaarden. Ook onder de eerdere wettelijke opdracht was sprake van bevordering van deze basiswaarden. Wel is het gewicht daarvan groter geworden. In

aansluiting bij deze wettelijke kaders en ter bevordering van de continuïteit voor onderwijspraktijk en inspectietoezicht wordt in de op praktijk gerichte operationalisering uitsluitend uitgegaan van de volgende uitwerkingen. Deze uitwerkingen zijn gericht op concrete toepassing in de dagelijkse schoolpraktijk en geformuleerd op voor alle betrokkenen (inclusief leerlingen) toegankelijke wijze:

- Vrijheid van meningsuiting betekent dat je mag zeggen of schrijven wat je denkt of tegen de opvatting van anderen in mag gaan. Iedereen mag dus ook zijn of haar geloof uitdragen, of zijn of haar mening aan anderen voorhouden. Daarbij moet je je wel houden aan de wet.
- Het gelijkheidsbeginsel (ook wel gelijkheid of gelijkwaardigheid genoemd) betekent dat mensen van gelijke waarde zijn. Daarbij maakt het niet uit wat je denkbeelden zijn of wat je gelooft. Je hoeft niet te vinden dat die denkbeelden of gebruiken zelf waardevol zijn, maar wel dat mensen met andere denkbeelden en gebruiken niet minder waard zijn dan jij of dan jouw groep.
- Begrip voor anderen betekent dat je probeert te begrijpen waarom mensen of groepen bepaalde denkbeelden of gebruiken hebben: wat is de achtergrond daarvan en waarom is dat belangrijk voor een ander?
- Verdraagzaamheid (ook wel tolerantie genoemd) betekent dat je de mening of het gedrag van een ander accepteert, ook al ben je het er helemaal niet mee eens. En het betekent ook dat je iedereen de ruimte wilt geven om zo'n mening of zulk gedrag te hebben. Natuurlijk moet iedereen zich daarbij wel houden aan de wet.
- Afwijzen van onverdraagzaamheid: onverdraagzaamheid (ook wel intolerantie genoemd) is het tegenovergestelde van tolerantie. Het betekent dat je vindt dat andere mensen of groepen, dingen waar jij het niet mee eens bent niet zouden mogen denken of doen; en dat je het niet nodig vindt dat ieder de ruimte krijgt om zo'n mening of zulk gedrag te hebben.
- Afwijzen van discriminatie: discriminatie betekent dat mensen of groepen bij anderen achtergesteld worden of dat je vindt dat er voor mensen met andere denkbeelden of gebruiken niet zoveel ruimte hoeft te zijn of dat die denkbeelden of gebruiken misschien zelfs verboden moeten worden.
- Autonomie betekent dat iedereen zelf kan bepalen wie hij/zij wil zijn en hoe hij/zij zijn/haar leven wil leiden. Iedereen is dus bijvoorbeeld vrij om zelf te bepalen welke denkbeelden of welk geloof voor hem/haar belangrijk zijn/is. Daarbij moet je je wel houden aan de wet.
- Verantwoordelijkheidsbesef betekent dat mensen verantwoordelijkheid willen nemen voor wat ze zeggen en doen (en wat ze niet zeggen en doen) en dat ze daarbij rekening willen houden met wat dat voor anderen betekent. Daarbij is vooral belangrijk dat je probeert anderen niet te schaden en dat je de samenleving en de democratie wilt helpen om goed te functioneren. Hoe je dat doet, mag iedereen zelf weten.

4.5 Visie

Onze visie op Burgerschap:

In onze visie op Burgerschapsonderwijs bieden we samen met ouders en partners in en om de school, waar de leerlingen een veilige / ordelijke omgeving geboden wordt, een podium van het leven.

Daarbij hanteren we streefdoelen om actief burgerschap te bevorderen en richt ons onderwijs zich op:

- Het bijbrengen van respect voor en kennis van basiswaarden van de democratische rechtstaat;
- Het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de Nederlandse democratische samenleving;
- Het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gezindheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.

Voor burgerschap betekent dit dat we onze leerlingen ondersteunen in de ontwikkeling van hun mogelijkheden om zelf te bepalen wat goed burgerschap is en wat dit betekent voor hun leefwijze, hun oordelen, hun beslissingen en hun plek in de samenleving.

We geven kinderen autonomie passend bij hun leeftijd zodat ze verantwoordelijkheidsbesef ontwikkelen. Dit doen we door te werken aan de volgende bouwstenen binnen ons onderwijs:

- Democratische cultuur
- Vrijheid & gelijkheid
- Solidariteit
- Identiteit
- Diversiteit

We geven zelf het goede voorbeeld en dragen zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden. We creëren een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met en handelen naar deze waarden en dragen zorg voor een omgeving waarin iedereen (leerlingen en personeel) zich veilig en geaccepteerd voelt.

We sluiten passend aan bij de hoofddoelen van onderwijs in het algemeen, namelijk:

- (burgerschap) en kwalificatie: kennis van en inzicht in onze diverse samenleving, en ieders eigen rol in deze.
- (burgerschap) en socialisatie: inwijden in democratische cultuur en stimuleren van humane en vreedzame houding ten opzichte van anderen
- (burgerschap) en persoonsvorming: reflectie op de eigen identiteit.

4.6 Doelen bouwstenen burgerschap

Vanuit onze missie, onze kernwaarden en onze visie op burgerschapsonderwijs hebben we de doelen vastgesteld. Bij elk gekozen doel / bouwsteen gaat het wat ons betreft om de componenten: **kennis, vaardigheden en attitude**. Via de gekozen doelen richten we ons op de persoonsvorming van de leerlingen en de ontwikkeling van sociale en maatschappelijke competenties.

Als school hebben wij gekozen om de onderstaande 5 bouwstenen uit te werken:

Democratische cultuur:

Binnen de democratische cultuur gaat het met name over de omgangsvormen die door democratie worden bevorderd en deze ook mogelijk maken: vreedzaamheid, verdraagzaamheid en de bereidheid de ander te (h)erkennen als gelijkwaardige en op gelijke voet met hem of haar of hen te kunnen communiceren.

Hierbij leren leerlingen:

- om te gaan met hun wensen en opvattingen en zich hierover uit te spreken;
- de gevoelens, wensen en opvattingen van anderen te (h)erkennen;
- conflicten in de klas op een vreedzame manier op te lossen;
- hun mening te verwoorden en daar eenvoudige argumenten voor te geven.

Vrijheid en gelijkheid:

Hierbij gaat het over de fundamentele rechten en vrijheden van de mens zoals vastgelegd in nationale en internationale wetten en verdragen (zoals mensenrechten en kinderrechten)

Hierbij leren onze leerlingen:

- het belang van regels in de klas en op school voor spelen en samenwerken;
- leefregels en afspraken thuis en in de omgeving te benoemen en te vergelijken;
- dat ze vrijheid hebben in het maken van keuzes, rekening houdend met de keuzes van medeleerlingen en de geldende afspraken binnen de klas;
- dat iedereen rechten en plichten heeft;
- Over de waarborging van en het respect voor die rechten en plichten

Solidariteit:

Hierbij gaat het over solidariteit en rechtvaardigheid en manieren om vorm te geven aan onze morele betrokkenheid op anderen. Binnen het onderwijs ontdekken leerlingen dat er overeenkomsten en verschillen bestaan tussen mensen. Ze ervaren wat het is om deel uit te maken van een groep en dat overeenkomsten en verschillen binnen groepen een rol kunnen spelen.

Hierbij leren onze leerlingen:

- eenvoudige taken en problemen uit te voeren of op te lossen met respect voor de afspraken die

- onderling gemaakt zijn;
- te benoemen wat ze zelf nodig hebben;
- te zien wat anderen nodig hebben en wat dat betekent voor hun eigen handelen;
- in concrete situaties te herkennen en te benoemen wat ze eerlijk of oneerlijk vinden, goed of slecht, welke spanningen dit kan opleveren en wat dat betekent voor hun eigen handelen.

Identiteit:

Hier draait het om verschillende manieren waarop individuen en groepen zich (willen/kunnen) definiëren en in de publieke ruimte manifesteren.

In het onderwijs verkennen leerlingen spelenderwijs wie ze zijn. Ze geven zichzelf een plek binnen de klas, school en hun gezin.

Hierbij leren onze leerlingen:

- de eigen grenzen te herkennen, te benoemen en te bewaken;
- te verwoorden wat ze denken, doen, willen en willen worden;
- leren dat hun taal of talen deel uitmaakt van wie ze zijn;
- hun primaire emoties te herkennen, benoemen en ermee leren om te gaan.

Diversiteit:

Binnen diversiteit gaat het met name over verschillende manieren om ervoor te zorgen dat ieder individu en of elke groep op een gelijkwaardige manier kan deelnemen aan de maatschappij.

Hierbij leren onze leerlingen:

- de primaire emoties met de bijbehorende lichaamstaal van een ander te herkennen en te benoemen;
- De grenzen van de ander te herkennen en daar rekening mee te houden;
- fysieke kenmerken van zichzelf te benoemen en te vergelijken met die van de ander;
- over vriendschap en verliefdheid.

4.7 Hoofddoelen en burgerschap

Ons onderwijs kent drie hoofddoelen: kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming. De doelen die we vaststelden voor burgerschap zijn eenvoudig te relateren aan de hoofddoelen:

Kwalificatie en Burgerschap: onze leerlingen moeten kennis en inzicht krijgen in onze samenleving en de diversiteit daarin, de werking van onze democratische rechtsstaat en de eigen rol daarin.

Socialisatie en Burgerschap: we moeten onze leerlingen inwijden in een democratische cultuur en ze stimuleren tot een vreedzame en humane houding ten opzichte van anderen en de 'omgeving', de wereld om hen heen.

Persoonsvorming en Burgerschap: het is belangrijk om te reflecteren op de eigen identiteit, om betekenis te geven aan de wereld om je heen en de eigen rol daarin. En daarnaast: het is belangrijk om te bepalen hoe je je tot de ander en de wereld om je heen wilt verhouden.

4.8 Sociale en maatschappelijke competenties

Burgerschap richt zich op de sociale en maatschappelijke vorming van jonge mensen; burgerschap gaat over hoe mensen met elkaar samenleven. Daarom is burgerschapsonderwijs erop gericht dat leerlingen de sociale en maatschappelijke competenties verwerven die daarvoor nodig zijn. Welke competenties dat precies zijn is niet voorgeschreven, omdat dit afhangt van de actualiteit, de context van de school, de leefwereld van de leerlingen en onze eigen opvattingen. Op onze school richten we ons op de volgende competenties:

Sociale competenties [zie de methode]	Maatschappelijke competenties
IK: besef hebben van jezelf	Discussiëren – argumenteren – communicatief vermogen
IK: zelfmanagement	Presenteren en overtuigen
IK: relaties aangaan en onderhouden	Kritisch vermogen – informatieverwerking
IK: samenwerken met anderen	Betrokkenheid en helpend-zijn
DE ANDER: empathie	Integer en moreel handelen
DE ANDER: waarderen van verschillen	Loyaliteit
DE ANDER: conflicten oplossen	Diplomatiek en tactvol zijn
DE ANDER: vrienden maken	Creatief denken
OMGEVING: verantwoordelijkheid	Flexibiliteit – aanpassingsvermogen
OMGEVING: passend gedrag	Omgevingsbewustzijn (gedrag in de publieke ruimte)
	Initiatief nemen – doorzettingsvermogen
	Omgaan met (sociale) media
	Oog voor duurzaamheid

5 Uitwerking doelen bouwstenen

5.1 Sociale ontwikkeling

In het Onderzoekskader 2021 van de Inspectie van het Onderwijs wordt (o.a.) het thema *Schoolklimaat* beschreven. Onze school moet zorgen voor een schoolklimaat dat bijdraagt aan het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties. Oftewel: onze school moet de leerlingen voorbereiden op het leven in de maatschappij. Het is allereerst nodig dat we de kenmerken van de leerlingenpopulatie (jaarlijks) en de leefwereld in beeld brengen, omdat we onze (ambitieuze) doelen, onze aanpak en ons leerstofaanbod op die kenmerken zullen moeten afstemmen. We zien de sociale ontwikkeling als een onderdeel van burgerschap, hoewel we beseffen dat de sociale (sociaal-emotionele) ontwikkeling een voorwaarde is voor goed burgerschap. Alleen als je goed in je vel zit, en als je goed kunt omgaan met anderen en de omgeving waarin je leeft, kun je een actieve rol vervullen in de maatschappij. In onze visie richt de sociaal-emotionele ontwikkeling zich op drie aspecten: de ontwikkeling van de persoonlijkheid (persoonsvorming), de ontwikkeling van relationele competenties (omgang met anderen) en de ontwikkeling van het omgevingsbewustzijn (omgang met de leef-omgeving).

Op onze school is de sociaal-emotionele ontwikkeling geen vak, maar vanzelfsprekend is de sociale ontwikkeling wel een integraal onderdeel bij alle andere vakken. Op onze school hebben we sociale competenties vastgesteld (zie hoofdstuk 4) waarover de leerlingen uiteindelijk moeten beschikken, we bieden de sociaal-emotionele ontwikkeling aan met behulp van de methode KWINK en we volgen de ontwikkeling met een leerlingvolgsysteem (Parnassys / Leerling in Beeld). De sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen wordt besproken tijdens de groeps- en leerlingbesprekingen (medio en eind) en tijdens de gesprekken met de ouders van de leerlingen.

5.2 Democratisch burgerschap

Wij verbinden de term ‘democratisch burgerschap’ met twee zaken: het gaat om kennis van en betrokkenheid bij de democratie. Ons onderwijs moet ervoor zorgen dat onze leerlingen als volwaardig burgers aan de samenleving kunnen deelnemen. Dat vraagt allereerst om bepaalde omgangs- en communicatievormen. In dat kader leren we onze leerlingen om te overleggen, te discussiëren, te debatteren en te argumenteren. We ontwikkelen empathisch vermogen, een kritische houding, oplossend vermogen en een respectvolle omgang ten aanzien van anderen en andersdenkenden. We geloven dat de maatschappij (de democratie) alleen naar behoren kan functioneren bij de gratie van mondige, goed geïnformeerde en zelfstandig denkende burgers.

De verdiepende uitwerking hierop is terug te vinden in onze bijlage curriculum van onze verschillende leerteams. Zie ook uitwerking van ons aanbod

5.3 Participatief (maatschappelijk) Burgerschap

Meedoen in de maatschappij

Een belangrijk element van burgerschap is participatie. We leren onze leerlingen om actief betrokken te zijn op de samenleving, om mee te doen. Het is ons inziens belangrijk dat onze leerlingen participeren in andere organisaties, andere verbanden en andere gemeenschappen. Onze school is immers niet de enige plaats waar onze leerlingen waarden en normen meekrijgen. We voeden onze leerling samen met anderen op: *it takes a whole village to raise a child!*

Uiteraard springen wij als school ook in op duurzame maatschappelijke thema's als ook thema's die tot de dagelijkse actualiteit behoren.

De verdiepende uitwerking hierop is terug te vinden in onze bijlage curriculum van onze verschillende leerteams. Zie ook uitwerking van ons aanbod.

5.4 Digitaal burgerschap

Onze leerlingen maken niet alleen deel uit van onze maatschappij, maar ook van onze digitale maatschappij. En het laatste vraagt om effectief burgerschap. Dit aspect van burgerschap speelt met name een rol bij het gebruik van sociale media. Digitaal burgerschap betekent dat leerlingen bewust en verantwoord met (sociale) media leren omgaan. Ook bij het gebruik van Internet, mobiele telefoon en andere media dienen zij een goede, verantwoordelijke burger te zijn.

De website www.curriculum.nu wijst op de relatie burgerschap en digitale geletterdheid. Eén van de tien bouwstenen is digitaal samenleven. Kennisnet verdeelt digitale geletterdheid in vier onderdelen:

1. Informatie en verwerking
2. ICT-basisvaardigheden
3. Computational thinking
4. Mediawijsheid

In het kader van dit beleidsstuk gaat het ons m.n. om burgerschap en mediawijsheid. Op de website www.curriculum.nu staat de volgende toelichting: in de onderbouw van het primair onderwijs beginnen leerlingen verschillende mediabronnen te gebruiken en ontdekken ze dat deze niet voor iedereen even toegankelijk zijn. Hiermee communiceren ze met anderen en zoeken en/of ontvangen ze informatie. Mediagebruik zal veelal spontaan en spelenderwijs plaats vinden, al dan niet op initiatief van de school. Gezien de complexiteit hiervan is de rol van volwassenen hierbij van groot belang. In de bovenbouw van het primair onderwijs krijgen leerlingen meer inzicht in het eigen mediagebruik en ontwikkelen ze een kritische houding ten opzichte van bronnen en informatie. Het bewustzijn van de wijze waarop media invloed hebben op beeldvorming, waarheidsvinding en identiteit neemt toe. Leerlingen leren gevaren van mediagebruik te herkennen voor zichzelf en voor anderen en daarnaar te handelen: bepaalde media-uitingen vermijden of bij twijfel een volwassene inschakelen.

Primair vraagt digitaal burgerschap om kennis en kunde. We moeten onze leerlingen laten kennismaken met en gebruik laten maken van nieuwe technologieën. En tegelijkertijd moeten we aandacht besteden aan bijpassend gedrag. Oftewel: wat kun je met sociale media? Hoe kun je die effectief inzetten? En hoe maak je op een correcte manier gebruik van deze (nieuwe) media? Een relatief nieuw element is de omgang met fake-news en de stortvloed aan meningen die je aantreft op het Internet en diverse sociale media. Op onze school vinden we het belangrijk om onze leerlingen te ontwikkelen tot kritische burgers, tot burgers die voortdurend afwegen wat past bij hun eigen ideeën en die informatie met voldoende distantie kunnen analyseren.

Kenmerkend voor onze school is:

Alle leerlingen kunnen in principe gebruik maken van een eigen device (chromebook). Weliswaar zijn wij ons wel bewust van het feit dat wij de hoeveelheid tijd dat leerlingen daadwerkelijk achter het scherm zitten zoveel mogelijk beperken gedurende een gemiddelde schooldag. Wij zien dit puur als extra middel / hulpmiddel op de momenten dat wij dit noodzakelijk achten.

In onze bovenbouw leren leerlingen wel meer inzicht te krijgen in hun eigen mediagebruik en laten wij ze een kritische houding ontwikkelen ten opzichte van verschillende bronnen en informatie die beschikbaar is.

5.5 Maatschappelijke thema's

Ons vijfde doel luidt: we zorgen voor kennis en een attitude (kritische zin) m.b.t. actuele, maatschappelijke thema's. Onze leerlingen kunnen een standpunt innemen en hun mening over maatschappelijke thema's effectief verwoorden. Dit doel hangt samen met het thema *Identiteit* (doel vier) en is afgeleid van de bouwsteen *Burgerschap* op de website www.curriculum.nu.

Op de website staat: burgerschapsonderwijs daagt leerlingen ook uit om verbanden te leggen tussen hun eigen leefwerelden en de grotere (mondiale) maatschappelijke vraagstukken. Het gaat bijvoorbeeld om globalisering, duurzaamheid en technologie. Leerlingen leren kritisch na te denken en te reflecteren op complexe, vaak ethisch geladen vraagstukken. Door het ontdekken van mogelijkheden om zelf iets te doen aan deze vraagstukken, ontwikkelen leerlingen een actieve houding. Zij leren in gesprek te gaan met anderen en elkaars standpunten te bevragen. Zo ontwikkelen zij hun eigen opvattingen.

Op onze school besteden we in ons lesprogramma expliciet aandacht aan maatschappelijke thema's.

Iedere groep krijgt een aantal keren per jaar een les waarbij zo'n thema centraal staat. De thema's die aan bod komen worden jaarlijks vastgesteld door de werkgroep Burgerschap. Voorwaardelijk is dat de vastgestelde thema's besproken kunnen worden vanuit meerdere perspectieven. Daardoor leren onze leerlingen een standpunt te verwoorden en in te nemen.

Kwaliteitsindicatoren	
1.	Op onze school bieden we de leerlingen ieder jaar een aantal maatschappelijk thema's aan <i>Eigen kwaliteitsaspect bij standaard OP1 - Aanbod [2021]</i>
2.	Deze thema's worden vastgesteld door de Coördinator Burgerschap <i>Eigen kwaliteitsaspect bij standaard SKA1 - Visie, ambities en doelen [2021]</i>
3.	De keuze van onze thema's worden beschreven in MSP burgerschap <i>Eigen kwaliteitsaspect bij standaard SKA1 - Visie, ambities en doelen [2021]</i>

6 Ons aanbod en onze aanpak

6.1 Ons schoolcurriculum 1

Wij beschouwen burgerschap als een belangrijk en wezenlijk onderdeel van ons onderwijsprogramma. Natuurlijk komt burgerschap aan bod bij diverse andere vakken en vakonderdelen. Omdat wij burgerschapsonderwijs net als rekenen en taal tot de basisvaardigheden behoort, kiezen we daarnaast (en vooral) voor een longitudinale, planmatige en gestructureerde aanpak. De wet introduceert wat dat betreft de begrippen: doelgericht, samenhangend en herkenbaar. Die termen vormen ons uitgangspunt van denken.

In de bijlage vinden jullie de drie verschillende curriculum per leerteam uitgewerkt. Het betreft de leerteams onderbouw (groepen 1-2-3), middenbouw (groepen 4-5) en de bovenbouw (groepen 6-7-8).

Zie bijlagen voor de volledige uitwerking per leerteam.

Bijlagen

1. Curriculum leerteam onderbouw
2. Curriculum leerteam middenbouw
3. Curriculum leerteam bovenbouw

6.2 Toetsing en afsluiting [Variant-1]

Voor meer informatie over toetsing en afsluiting verwijs ik graag naar de bijlagen waarin de curriculum van de verschillende leerteams zijn uitgewerkt.

6.3 Onze aanpak

Onze school heeft haar visie en de (school)doelen voor Burgerschap vastgesteld (zie hoofdstuk 4, Ons Schoolconcept). Het is aan de leraren (de professionals) om invulling te geven aan de vastgestelde kern- en schooldoelen. Zij weten als geen ander wat hun leerlingen nodig hebben, wat aansluit bij hun belevingswereld en wat er speelt en leeft m.b.t. actuele ontwikkelingen en wat er relevant is. De leraren zetten methodes, middelen en materialen in om de leerdoelen te realiseren. Zij zorgen voor werkvormen die passen bij de (ontwikkelingsfase van de) leerlingen en zij zorgen voor actieve betrokkenheid. En tenslotte zorgen zij voor oefensituaties (trainingen) gericht op de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en gericht op de ontwikkeling van de vastgestelde sociale en maatschappelijke competenties.

6.4 De School als oefenplaats

Het Onderzoekskader van de Inspectie van het Onderwijs beschrijft in de standaard Schoolklimaat (VS2) de eisen met betrekking tot het schoolklimaat. Het schoolklimaat moet bijdragen aan het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties. De omschrijving van de basiskwaliteit zegt: de school bereidt de leerlingen voor op het leven in de maatschappij. Zij creëert daarvoor een oefenplaats voor de ondersteuning van de sociale en maatschappelijke competenties. In school doen de leerlingen ervaring op met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de pluriforme samenleving.

Wij beschrijven ons schoolklimaat dan ook als open en veilig waarbinnen er duidelijk gestreefd wordt naar rust, orde en regelmaat. We waarderen verschillen er is voldoende ruimte om van mening te mogen verschillen. Iedereen mag zijn wie hij of zij wil zijn en iedereen telt bij ons op school ongeacht, sekse, geaardheid, afkomst, religie enz. Wij leren onze leerlingen om respect te hebben voor de mening van de ander en we leren ze tevens om ook zelf een mening te vormen en daarvoor te staan. Om dit alles te realiseren hanteren we bij ons op school gedragsregels (schoolregels). Deze schoolregels worden in samenspraak met de mening van onze leerlingen samen opgesteld en gewaarborgd,

Tevens beschikt onze school over een Kindercommissie welke 6x per jaar vergadert. Het betreft een

afvaardiging van 2 kinderen per groep van de groepen 4 t/m 8. Deze vergaderen samen met een leerkracht (coördinator Kindercommissie) en de directeur van school. De kindercommissie heeft dan ook de volgende doelen:

- Leerlingen te betrekken bij keuzes die wij op school maken;
- het gevoel van verantwoordelijkheid onder leerlingen over schoolse zaken te bevorderen;
- leerlingen laten voelen en ondervinden hoe ze mee kunnen praten en van invloed kunnen zijn op wat er in, op en rondom school plaatsvindt;
- een stem te geven aan de leerlingen op onze school.

6.5 Ons Aanbod

Ons aanbod voor burgerschap is samengesteld uit de inhoud vanuit methodes, maar ook vanuit verschillende activiteiten. Het aanbod is gegeneraliseerd vanuit de formulering van onze leerdoelen in het hoofdstuk uitwerking leerdoelen bouwstenen en sluit daarmee aan op wat wij de leerlingen willen leren. Doordat dit in afstemming op elkaar is zorgen wij voor samenhang in ons burgerschapsprogramma in de meest brede zin van het woord.

Zowel de methodische inhoud als ook de bijbehorende activiteiten die wij inzetten om onze doelen te bereiken zijn terug te vinden in onze curriculum per leerteam te vinden in de bijlage bij ons schoolcurriculum.

7 Zorg voor kwaliteit

7.1 Algemeen

Op onze school streven we ernaar om kwalitatief goed burgerschapsonderwijs te verzorgen. Onze uitgangspunten zijn:

- Ons burgerschapsonderwijs voldoet aan wettelijke eisen
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij de verwachtingen van de samenleving (zie het waarderingskader van de Inspectie van het Onderwijs)
- Ons burgerschapsonderwijs is doelgericht
- Wij zorgen ervoor dat er samenhang is in ons burgerschapsonderwijs
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij de behoeften van de leerlingen
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij wat wij zelf belangrijk vinden
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij onze visie
- Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij onze mens- en maatschappijvisie

7.2 Kwaliteitszorg

Onder kwaliteitszorg verstaan we het vaststellen en realiseren van onze doelen, het meten of onze doelen in voldoende mate zijn bereikt en tenslotte het borgen of verbeteren van onze kwaliteit. In dit document hebben we onze missie, onze visie, onze kernwaarden en onze doelen voor burgerschap vastgesteld. Ieder doel hebben we nader uitgewerkt en voorzien van kenmerken.

Basiskwaliteit 2019-2023 (2019-2023)

		08MU
1	OP1 - Aanbod	3,08
2	OP2 - Zicht op ontwikkeling	3,50
3	OP3 - Didactisch handelen	3,38
4	OP4 - (Extra) ondersteuning	2,67
5	OP6 - Samenwerking	3,42
6	OP8 - Toetsing en afsluiting	3,88
7	SK1 - Veiligheid	3,64
8	SK2 - Pedagogisch klimaat [geen wettelijke eisen]	3,75
9	OR1 - Resultaten	3,00
10	OR2 - Sociale en maatschappelijke competenties [geen wettelijke eisen]	3,17
11	OR3 - Vervolgsucces [geen wettelijke eisen]	3,00
12	KA1 - Kwaliteitszorg	3,10
13	KA2 - Kwaliteitscultuur	3,18
14	KA3 - Verantwoording en dialoog	3,00
15	OP1 - Aanbod	
16	OP2 - Zicht op ontwikkeling en begeleiding	
17	OP3 - Pedagogisch-didactisch handelen	
18	OP4 - Onderwijstijd	3,00
19	OP6 - Afsluiting	
20	VS1 - Veiligheid	
21	VS2 - Schoolklimaat	
22	OR1 - Resultaten	
23	OR2 - Sociale en maatschappelijke competenties	
24	SKA1 - Visie, ambities en doelen	
25	SKA2 - Uitvoering en kwaliteitscultuur	
26	SKA3 - Evaluatie, verantwoording en dialoog	

● onvoldoende ● zwak / matig ● (ruim) voldoende ● goed / uitstekend

Actiepunt	Prioriteit
Onze school beschikt over een visie op burgerschap	gemiddeld
Onze school heeft doelen voor burgerschap opgesteld en uitgewerkt.	hoog
Onze school zorgt voor verantwoording en dialoog op basis van uitgevoerde evaluaties en metingen	hoog

7.3 Monitoring Burgerschap

In het kader van onze kwaliteitszorg monitoren we ons burgerschapsonderwijs op drie niveaus:

- Op schoolniveau (wat is de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs op onze school?)
- Op groepsniveau (hoe functioneert een groep in relatie tot onze visie, onze doelen/competenties en de basiswaarden?)

- Op kindniveau (hoe functioneert een leerling in relatie tot onze visie, onze doelen/competenties en de basiswaarden?)

Op **schoolniveau** beschikken we over een meerjarenplanning die verheldert wat we wanneer meten (en evalueren). We gebruiken ParnasSys WMK-PO om één keer per jaar de Schooldiagnose IJkpunten voor goed burgerschapsonderwijs te meten. Op basis van een analyse van de uitslagen stellen we verbeterdoelen vast. We bespreken de uitslagen van de meting, onze analyse, onze conclusies en de gekozen verbeterdoelen met de bestuurder (als onderdeel van de marap) en de MR. Tevens publiceren wij e.e.a. in onze schoolgids.

Op **groepsniveau** meten wij ons burgerschapsonderwijs één keer per jaar (april) in de **groepen 5 t/m 8** met een vragenlijst van ParnasSys WMK-PO. De leraren analyseren de uitslagen, trekken conclusies en stellen actiepunten vast voor hun groep. Vanuit de vraag: wat ga ik -als leerkracht- doen in mijn groep ten aanzien van burgerschapsonderwijs? Waar liggen de ontwikkelmogelijkheden en wat vind ik -in samenspraak met de leerlingen- noodzakelijk? De gekozen actiepunten van de groepen worden in kaart gebracht door de schoolleiding en verwerkt in een totaal-overzicht.

Op kindniveau monitoren wij ons burgerschapsonderwijs één keer per jaar (november) in de **groepen 1 t/m 4** met een zogenaamde kindkaart. Deze kindkaart is door de leerkrachten van groep 1 t/m 4 ontwikkeld en bevat items die samenhangen met onze schooldoelen voor burgerschapsonderwijs.

7.4 IJkpunten voor goed burgerschapsonderwijs

8 Taakverdeling

8.1 Organisatie (wie doet wat)

Het realiseren van burgerschapsonderwijs vraagt veel van ons team en daarom om een heldere taakverdeling. De onderstaande tabel geeft een overzicht van wie wat doet en wanneer.. De werkgroep *Burgerschap* is de eigenaar van het activiteitenoverzicht. Ze zorgt ervoor dat de taken tijdig en naar behoren worden uitgevoerd.

Wat	Wie	Wanneer
Meting Basiskwaliteit	Directeur	1 x per twee jaar - april
Meting Burgerschap (Quick Scan)	Directeur	1 x per vier jaar - april
Meting Schooldiagnose Burgerschap	Directeur	1 x per jaar - april
Afname vragenlijst Burgerschap Leerlingen	Directeur	1 x per jaar - april
Afname Kindbegrip	IB-ers	2 x per jaar
Afname Vragenlijst Veiligheid Leerlingen	IB-ers	1 x per jaar - april
Afname Vragenlijst Diversiteit Ouders en Leerlingen	Directeur	1 x per vier jaar - april
Dialogoog met bestuur en MR	Directeur	Mei
Burgerschap en jaarplan	Directeur	Juli
Burgerschap en schoolgids	Directeur	Juli
Vaststellen van maatschappelijke vraagstukken	Werkgroep	Juni
Redigeren van het beleidsstuk (1 x per jaar)	Werkgroep	Juni
Invullen van het curriculum	Leraren	Cursusjaar
Bijhouden map Burgerschap	Leraren	Cursusjaar
Evaluatie Burgerschap	Werkgroep en Team	Juni

9 Actiepunten 2023-2024

Hoofdstuk / paragraaf	Actiepunt	Prioriteit
Kwaliteitszorg	Onze school beschikt over een visie op burgerschap	gemiddeld
	Onze school heeft doelen voor burgerschap opgesteld en uitgewerkt.	hoog
	Onze school zorgt voor verantwoording en dialoog op basis van uitgevoerde evaluaties en metingen	hoog